

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 593/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDACTED], v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDACTED], pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 31 Cb 30/2012 z 26. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 31 Cb 30/2012 z 26. novembra 2015.

2. Ako zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, okresný súd vo veci sťažovateľky vedenej pod sp. zn. 31 Cb 30/2012, v ktorej sa domáhala peňažného plnenia spočívajúceho v povinnosti uhradiť lízingové splátky alebo náhradu škody, uznesením z 26. novembra 2015 vylúčil na samostatné konania:

- nárok sťažovateľky voči odporcovi v 1. rade ([REDACTED]) z titulu náhrady škody spôsobenej neplnením povinností z lízingovej zmluvy vo výške trov konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 31 Cb 36/2010 a všetkých prípadných ďalších trov vzniknutých na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov;

- nárok sťažovateľky voči odporcovi v 2. rade a odporcovi v 3. rade (konatelia [REDACTED]) na zaplatenie sumy 168 073,16 € a trov konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 31 Cb 36/2010 a všetkých prípadných ďalších trov vzniknutých na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov z titulu zodpovednosti konateľov za škodu spôsobenú navrhovateľovi ako veriteľovi podľa § 135a Obchodného zákonníka;

- nárok sťažovateľky voči odporcovi v 2. rade a odporcovi v 3. rade na zaplatenie sumy 150 000 € a trov konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 31 Cb 36/2010 a všetkých prípadných ďalších trov vzniknutých na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov z titulu zodpovednosti konateľov za škodu spôsobenú porušením všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa § 415 Občianskeho zákonníka;

- nárok sťažovateľky voči odporcovi v 2. rade a odporcovi v 3. rade na zaplatenie sumy 168 073,16 € a trov konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 31 Cb 36/2010 a všetkých prípadných ďalších trov vzniknutých na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov z titulu náhrady škody zo zodpovednosti konateľov za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu podľa § 11 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“).

3. Svoj postup okresný súd odôvodnil poukazom na § 112 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“) s tým, že sťažovateľka si návrhom uplatnila plnenia na základe piatich rôznych a vzájomne nesúvisiacich titulov, vyžadujúcich vedenie dokazovania odlišným spôsobom a v rôznom rozsahu. Predmetom

tamojšieho konania vedeného pod sp. zn. 31 Cb 30/2012 zostal nárok sťažovateľky voči odporcovi v 1. rade na zaplatenie sumy vo výške 168 073,16 € – neuhradené splátky z lízingovej zmluvy a predajnú cenu predmetu lízingu.

4. Sťažovateľka je presvedčená, že *„predmetné Uznesenie o vylúčení nárokov je nezákonným rozhodnutím, právny záver v ňom uvedený je v extrémnom rozpore so skutkovým stavom veci, ako aj so samotným zákonom, keďže výrok Uznesenia nevyplýva zo skutkového stavu, a to ani pri využití rôznych spôsobov interpretácie jeho odôvodnenia. Zároveň nerozhodnutie o prerušení konania a o oslobodení od platenia súdnych poplatkov je tiež nezákonným postupom. Okresný súd Bratislava I tak nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami OSP a Zákona o súdnych poplatkoch a porušil Sťažovateľovo právo na spravodlivý súdny proces, keďže nedodrжал zákonom stanovený procesný postup v súdnom konaní.“*

5. Okresný súd tak podľa sťažovateľky porušil zásady hospodárnosti a právnej istoty zakotvené v Občianskom súdnom poriadku, najmä však § 112 ods. 2 OSP.

6. Sťažovateľka ďalej namietala pochybenie okresného súdu vo vzťahu k jej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. i) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), a to vzhľadom na skutočnosť, že finančné plnenia, ktoré si v konaní pred okresným súdom uplatnia, boli náhradou škody spôsobenej trestným činom (krádež motorového vozidla), pričom sťažovateľka ním bola poškodená. Okresný súd na túto žiadosť nereagoval. Sťažovateľka je toho názoru, že bola okresným súdom nesprávne vyzvaná na takto vyrubené súdne poplatky, keďže ona si jednotlivé nároky uplatnila ako alternatívne a mal jej byť, keď už, určený poplatok podľa bodu 8 položky 1 prílohy k zákonu o súdnych poplatkoch.

7. Uviedla, že z jej pohľadu *„by v prípade jeho povinnosti zaplatiť súdny poplatok (ktorý bol aktuálne vyrubенý spolu vo výške 39.351,50 EUR) zároveň Konanie o žalobe nebolo hospodárne - Sťažovateľ vychádza z predpokladu, že hospodárska situácia Žalovaných znemožní vymożenie podstatnej časti zo žalovaných pohľadávok, resp. všetkých*

pohľadávok. V prípade, ak by zaplatil súdny poplatok a nevymohol by žalované pohľadávky ani sčasti. Konanie o žalobe by mu spôsobilo stratu viac ako 40.000,- EUR (s ohľadom na trovy právneho zastúpenia).“. Postup, akým okresný súd vyrubil súdne poplatky v jej veci, vrátane rozhodnutia vylúčiť niektoré návrhy na samostatné konanie označila za rozporné nielen so zákonom o súdnych poplatkoch, ale tiež za zásah do jej právnej istoty.

8. Sťažovateľka je presvedčená, že *«predmetné Uznesenie o vylúčení nárokov je nezákonným rozhodnutím, právny záver v ňom uvedený je v extrémnom rozpore so skutkovým stavom veci, ako aj so samotným zákonom, keďže výrok Uznesenia nevyplýva zo skutkového stavu, a to ani pri využití rôznych spôsobov interpretácie jeho odôvodnenia. Zároveň nerozhodnutie o prerušení konania a o oslobodení od platenia súdnych poplatkov je tiež nezákonným postupom. Okresný súd Bratislava I tak nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami OSP a Zákona o súdnych poplatkoch a porušil Sťažovateľovo právo na spravodlivý súdny proces, keďže nedodrжал zákonom stanovený procesný postup v súdnom konaní.*

Rozhodnutie, resp. postup súdneho orgánu, ktorý nekorešponduje so skutkovým stavom a neopiera sa o konkrétne ustanovenia právneho poriadku, je rozhodnutím, resp. postupom nepredvídateľným a zmätočným. Takéto rozhodnutie, resp. postup okrem iného porušuje i čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Vydaním predmetného Uznesenia, resp. vyššie uvedeným postupom Súdu došlo podľa názoru Sťažovateľa k zásadnému porušeniu zákonom stanovených pravidiel konania súdneho orgánu, čím došlo k porušeniu sťažovateľovho práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 Ústavy SR, čl. 36 Listiny a čl. 6 Dohovoru („Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna úprava“ (IV. ÚS 77/02).».

9. Sťažovateľka je presvedčená, že keďže sa napadnuté uznesenie dotýka otázky, ktorý sudca bude prerokovávať vec, keď následkom (nezákonného) vylúčenia vecí na samostatné konania je rozhodovanie viacerých odlišných sudcov namiesto rozhodovania jediného sudcu, došlo aj k porušeniu jej ústavného práva na zákonného sudcu podľa § čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd jej sťažnosť prijal na ďalšie konanie a takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo spoločnosti [REDAKOVANÉ] na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky Uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 31Cb/30/2012, z 26. 11. 2015 a postupom Okresného súdu Bratislava I v tomto konaní porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 31 Cb/30/2012, z 26. 11. 2015 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný prerušiť konanie, vedené pod sp. zn. 31 Cb/30/2012, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I, pod sp. zn. 31Cb/36/2010.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný rozhodnúť o oslobodení Sťažovateľa ako navrhovateľa od súdnych poplatkov v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Cb/30/2012.“

II.

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

14. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

15. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

19. Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

20. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

21. Ako z pripojeného napadnutého uznesenia vyplýva, okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľka si ako navrhovateľ v tamojšom konaní návrhom doručeným okresnému súdu 6. februára 2012 uplatnila plnenia na základe piatich rôznych a vzájomne nesúvisiacich právnych titulov, čo bolo dôvodom na vylúčenie jednotlivých nárokov na samostatné konania. Konkrétne ich okresný súd zdefinoval takto:

„1/ nárok navrhovateľa voči odporcovi v 1. rade na zaplatenie sumy vo výške 168.073,16 EUR z titulu neuhradených splátok z leasingovej zmluvy a predajnej ceny predmetu leasingu,

2/ nárok navrhovateľa voči odporcovi v 1. rade z titulu náhrady škody spôsobenej neplnením povinností z leasingovej zmluvy vo výške trov konania vedeného na Okresnom

súde Bratislava I pod spisovou značkou 31 Cb/36/2010 a všetkých prípadných ďalších trov vzniknutých na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov,

3/ nárok navrhovateľa voči odporcovi v 2. rade a odporcovi v 3. rade na zaplatenie sumy 168.073,16 EUR a trov konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod spisovou značkou 31 Cb/36/2010 a všetkých prípadných ďalších trov vzniknutých na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov z titulu zodpovednosti konateľov za škodu spôsobenú navrhovateľovi ako veriteľovi podľa § 135a Obchodného zákonníka.

4/ nárok navrhovateľa voči odporcovi v 2. rade a odporcovi v 3. rade na zaplatenie sumy 150.000 EUR a trov konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod spisovou značkou 31 Cb/36/2010 a všetkých prípadných ďalších trov vzniknutých na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov z titulu zodpovednosti konateľov za škodu spôsobenú porušením všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa § 415 Občianskeho zákonníka,

5/ nárok navrhovateľa voči odporcovi v 2. rade a odporcovi v 3. rade na zaplatenie sumy 168.073,16 EUR a trov konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod spisovou značkou 31 Cb/36/2010 a všetkých prípadných ďalších trov vzniknutých na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov z titulu náhrady škody zo zodpovednosti konateľov za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu podľa § 11 ods. 4 zákona o konkurze reštrukturalizácii.“

22. Okresný súd poukázal najmä na to, že každý z uplatnených nárokov „*si vyžaduje vedenie dokazovania odlišným spôsobom ako pri ostatných nárokoch, ako aj vzhľadom na predpokladaný rozsah dokazovania pri rôznych právnych tituloch uvedených v návrhu, súd dospel k záveru, že je bezpochyby v záujme hospodárnosti konania vylúčiť jednotlivé nároky na samostatné konania“.*

23. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky vedenia konania postupuje nanajvýš zdržanlivo a ku zrušeniu napádaného procesného výroku sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo. Rozhodovanie o spôsobe vedenia konania pred všeobecnými súdmi je totiž zásadne výsadou týchto súdov,

pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Problematika vedenia konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich konanie pred všeobecnými súdmi, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle, čo však nie je prípad sťažovateľky.

24. Okresný súd síce mal možnosť vysporiadať sa s návrhmi sťažovateľky v jednom konaní, no súčasne ústavný súd nemôže jeho postupu vytknúť zásadné pochybenie. Okresný súd špecifikoval jednotlivé uplatnené nároky a ich tituly a svoje rozhodnutie rozdeliť ich a vylúčiť do samostatných konaní postupom podľa § 112 ods. 2 OSP logicky a koherentne odôvodnil. Súčasne treba mať na zreteli to, že väčšina námietok sťažovateľky má hypotetickú povahu najmä s ohľadom na to, že konania stále trvajú a samo rozdelenie vecí nemusí byť definitívne.

25. Nemožno priznať ani relevanciu sťažovateľkinej námietke porušenia jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, pretože zákonné vylúčenie veci na samostatné konanie, ktoré je vyjadrením princípu procesnej ekonomie, nevytvára predpoklad odňatia veci zákonnému sudcovi a jej pridelenie nezákonnému. Okrem toho vylúčená vec sa zapíše sa do súdneho registra toho senátu alebo sudcu, ktorý rozhodol o jej vylúčení; to neplatí, ak vylúčená vec predstavuje agendu, ktorej vybavovaním je podľa rozvrhu práce poverený iný senát alebo sudca. V takom prípade sa vec prideliuje náhodným výberom. Vylúčená vec sa vedie pod novou spisovou značkou (§ 152 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov).

26. Namietané rozhodnutie okresného súdu nevykazuje znaky svojvôle a je primerane odôvodnené, preto ústavný súd nie je oprávnený ani povinný jeho postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do jeho právneho názoru.

27. Za tejto situácie nemohlo uznesením okresného súdu Bratislava I sp. zn. 31 Cb 30/2012 z 26. novembra 2015 dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

28. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 druhej vety zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú a vzhľadom na tento záver sa ďalšími návrhmi nezaoberal.

29. Ústavný súd už len dodáva, že sťažovateľka pri svojich tvrdeniach o nároku na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch opomína, že trestné konanie vo veci podozrenia z trestného činu krádeže dotknutého motorového vozidla bolo odložené. Nebol teda zistený trestný čin, o ktorom môže v zmysle čl. 49 a čl. 50 ods. 1 ústavy rozhodnúť len súd. Navyše, pre naplnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov zo zákona by takáto žaloba o náhradu škody musela smerovať proti právoplatne odsúdenému páchatel'ovi. V takom prípade oslobodenie nastáva zo zákona, súd o ňom rozhodnutie nevydáva; súd na návrh účastníka tomuto môže priznať oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 OSP (§ 254 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2016